

עידן

דעה את
אלקן אכד
ועבדהו

פטרון מערכת דעהו:

נתנדב לע"נ הרה"ח זאב ב"ר משה ע"ה
וזו' האה"ח מרת פעריל ב"ר טובי' ע"ה

גליון קמ - פרשת ראה - שנת תשפ"ג

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

משנת החסידות

שיעורים בספר התניא פרק מא
שיעור פז (פרשת כי תצא תשנ"ה)

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

מסילת ישרים

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

שמה בחור בילדותך:

מהקשיים
של דורינו -
לשמוח בעבודת ה'
עמוד ה'

א. דורשי יחודך: יחוד קוב"ה ושכינתיה נמשך מכח ביטול הנברא לבורא
'קוב"ה ושכינתיה': קוב"ה - האור שלמעלה מהגבול והצמצום, שכינתיה - האור המתלבש בתחתונים | 'יחוד': הוא גילוי אור א"ס שלמעלה מהעולמות בתוך הגשמיות | בפשטיות אינו מובן איך יתאחדו ה'בלתי בעל גבול' וה'בעל גבול' | עיקר היחוד הוא ממה שמבטל האדם את עצמותו לגמרי למציאות ה' | רק בכך יכול אור א"ס לשרות בבריאה | הכוונה בעבודה לתועלת עצמית הופכת את ה'עובד' ל'יש' וסתירה ליחוד העליון

ב. תמים יהיה לרצון: היחוד העליון הנפעל בכח גילוי רצון ה' שבתורה ומצוות

יחוד קוב"ה ושכינתיה הבא בדרך מחשבה והתבוננות, ויחוד הבא ע"י קיום תומ"צ - גם בלא השגה | 'תר"ך מצוות' נמשכים מרצון העליון | 'הוא ורצונו אחד', ולכן שורש המצוה הוא גילוי אור אין סוף ממשי | המשכת קדושה בעולם היא ע"י 'בטל רצונך מפני רצונו' | בקיום תומ"צ נוסף זיכון ותיקון בבריאה | לעתיד לבוא יאירו המצוות בעולם בלי הסתר ולבושים

ג. רצונו לעשות רצונך: התעוררות הרצון בר"ה ע"י ההכנה של ימי אלול
ימי אלול מכונים 'ימי רצון' כי הם הכנה לעורר אצל השי"ת רצון להתחדשות המלוכה בראש השנה | 'מלך אלקים על גוים' | המלכות על העם ישראל הוא מתוך הארת פנים ורצון, אבל המלוכה על האומות היא שלא ברצונו כביכול | כדי לעורר רצון העליון להיות מלך - צריכים לקבל עומ"ש ברצון | התשובה בחודש אלול כדי לתקן מה שלא קיבלנו עול מלכותו בעשיית היפך רצון השי"ת

א.

דורשי יחודך: יחוד קוב"ה ושכינתיה נמשך מכח ביטול הנברא לבורא

האלוקות שנאמר עליו 'לית מחשבה תפיסה ביה כלל', בחי' אור אין סוף ב"ה ממש שלמעלה מעלה מגדר עולמות ונבראים, וכלשון 'קודשא בריך הוא' שפירושו של 'קדוש' הוא מופרש ומובדל, כלומר שהוא נעלה ומרומם לגמרי מכל גדר הגבול והבריאה. ומאידך בחינת 'שכינתיה' היא חלק האלוקות היורדת למטה להחיות כל העולמות, והיא שוכנת ומתלבשת בתחתונים, אשר יש להם קצת השגה ותפיסה בדרגה זו של אלוקות.

היחוד ביניהם: גילוי אור א"ס שלמעלה מהעולמות - בתוך העולמות

וענין 'יחוד קוב"ה ושכינתיה' היינו שיאיר אור אין סוף ב"ה שלמעלה מכל העולמות - לתוך דרגה זו של שכינה, ויתאחדו דרגת האלוקות שלמעלה מכל גדר וגבול, עם חלק האלוקות המתגלה בתוך הבריאה, ויחדיו יהיו תמים, שגם בתוך העולם הנברא יאיר בגילוי אור האין סוף בלי שום הסתר ומכסה עליו.

ענין היחוד קשה להבנה, כי איך יתאחדו ה'בלתי בעל גבול' וה'בעל גבול'

אמנם באמת כל ענין יחוד זה של דרגת קוב"ה עם בחינת 'שכינה' הוא דבר נפלא מאד, אשר לפי פשוטו קשה להבינו ולעמוד על עניינו. דהנה גדר 'אור אין סוף' כשמו כן הוא, כלומר

שום סיבה אחרת כלל, אף לא לרוות נפשו הצמאה לה' - שגם כוונה זו וסותרת לרצון אמיתית לגרום היחוד העליון, אולם בכל זאת אין לאדם להמנע מלחשוב מחשבות וכוונות אלו, כיון שסוף סוף מעט מזעיר חפץ ליבו בזה באמת מכח האהבה הטבעית הננוזה בלב כל ישראל לעשות כל מה שהוא רצונו יתברך, ויחוד נעלה ונשגב זה הוא אכן תכלית רצון העליון ב"ה, ומכיון שכן הרי גם בתוכיות לבב האדם נמצא רצון אמיתי לגרום יחוד זה. אך באמת יש להתבונן בדבריו ז"ל, מהו עומק הטעם בזה שכוננת האדם ורצונו בעבודתו ית' כדי לרוות נפשו הצמאה להשי"ת' יעכב את ענין יחוד קוב"ה ושכינתיה, מדוע אכן ייחשב זאת כסתירה ומפריע בעד היחוד העליון הנגזר ע"י עסק התורה והמצוות בין אור א"ס ב"ה לבח"י כנסת ישראל.

קוב"ה - למעלה מהגבול והצמצום, שכינתיה - שוכנת ומתלבשת בתחתונים

וכדי לבאר הענין נחזור בתחילה את פירוש ענין 'יחוד קוב"ה ושכינתיה' בפשיטות, שכבר ביארנו פעמים רבות בארוכה, וכאן נבוא עליו בקצרה. והוא, כי 'קודשא בריך הוא' הוא כינוי לדרגת

'לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה'

כתב התניא בפרק מא, וז"ל: אך אמנם אמרו רז"ל לעולם אל יוציא אדם עצמו מן הכלל, לכן יתכוין ליחד ולדבקה בו ית' מקור נפשו האלוקית ומקור נפשות כל ישראל, שהוא רוח פיו ית' הנקראת בשם 'שכינה' על שם ששוכנת ומתלבשת תוך כל עלמין להחיותן ולקיימן וכו', ויחוד זה הוא ע"י המשכת אור א"ס ב"ה למטה ע"י עסק התורה והמצוות שהוא מלוכש בהן וכו'. וזהו פירוש 'לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה בשם כל ישראל'.

ואף שלחיות כונה זו אמיתית בלבן - שיהיה לבו חפץ באמת יחוד העליון הזה - צריך להיות בלבו אהבה רבה לה' לבדו לעשות נחת רוח לפניו לבד ולא לרוות נפשו הצמאה לה' וכו', מכל מקום יש לכל אדם להרגיל עצמו בכוונה זו, כי אף שאינה באמת לאמיתו לגמרי בלבו שיהפוך בזה בכל לבו, מכל מקום מעט מזעיר חפץ לבו בזה באמת מפני אהבה הטבעית שבלב כל ישראל לעשות כל מה שהוא רצון העליון ב"ה, ויחוד זה הוא רצונו האמיתי, עכ"ל.

ביאר כאן התניא ענין 'יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה' הנפעל בכל קיום מצוה, שהוא המשכת אור א"ס ב"ה למטה בעולמות התחתונים ע"י העסק בתורה ומצוות. והוסיף התניא, שאף שבכדי שיהא כוונה זו אמיתית בלב האדם צריך הוא להיות במדרגה שכל עבודתו היא בלתי לה' לבדו, רק כדי לעשות נחת רוח לפניו יתברך שאמר ונעשה רצונו, ולא בשביל

פטרון הגליון - אב

נתנדב ע"י ידידנו הנכבד
מוה"ר יהושע ברויך הי"ו

זכות הפצת התורה יעמוד לו ולכל משפחתו

וענין 'יחוד קוב"ה' ושכינתיה' היינו שיאיר אור אין סוף ב"ה שלמעלה מכל העולמות – לתוך דרגה זו של שכינה, ויתאחדו דרגת האלוקות שלמעלה מכל גדר וגבול, עם חלק האלוקות המתגלה בתוך הבריאה, ויחדיו יהיו תמים, שגם בתוך העולם הנברא יאיר בגילוי אור האין סוף בלי שום הסתר ומכסה עליו

~

אמנם כאשר הוא עובד את בוראו בשביל איזה תכלית וטובה שיקנה לעצמו, ואפילו מתוך השתוקקות עצומה לרוות נפשו הכמהה לה, מכל מקום סוף כל סוף יש כאן איזה 'נברא' ו'יש' הרוצה משהו, וישות זו היא סתירה לענין יחוד האין סוף בעולם הגבול. שהרי כאמור יחוד זה אינו נפעל אלא מכח הביטול של הנברא למציאות הבורא, והיינו שירגיש האדם בעצמו כאילו אינו בגדר מציאות כלל

שאינו בו שום סוף ותכלית ממש, ועל כן לא שייך ליתן בו שום הגדרה לומר שמהות נעלה זו היא כך וכך ח"ו, שהרי א"כ נתת דברך לשיעורין, כאילו זהו מהותו ועצמותו ולא דבר אחר, ולאמיתו של דבר אין זה נכון, שהרי הוא בלתי בעל גבול ובלתי בעל תכלית ממש, וכל ההגדרה שאכן אמרנו בו נאמרה רק בלשון שלילה - 'אין סוף', כלומר שהוא היפוך ממש מכל דבר שבגדר גבול וסוף, ולאפוקי מכל מציאות ומעלה שבעולם, גם הגדולים שבהם, שמכל מקום ככולם יש איזה גדר וגבול אשר לכן יש סוף וקץ למציאותם, כלומר שהינם רק זה בלבד ולא דבר אחר חוץ ממנו, ואילו הקב"ה אשר הוא למעלה מכל ההגבלות וגבולות הוא אין סוף ממש, ואי אפשר לתאורו ולהגדירו בשום תואר וגבול.

ומאידך חלק האלוקות המחיה את כל העולמות וכל הנבראים בעלי גבול נמצא לכאורה במצב של היפוך גמור מזה, שהרי הבריאה וכל הנמצא בה הינם בעלי גבולים, היפך ממש ממהות האין סוף.

ולפי זה יפלא לעין כל משכיל ומבין איך ייתכן כלל שיתאחדו שני דרגות אלו באלוקות 'קוב"ה' - שבבחינת אין סוף, ו'שכינתיה' - מקור כל הגבול והבריאה, שלכאורה הינם שני הפכים הכי גדולים שרק שייך - גבול ובלתי גבול, ואיך יתקשרו המה להיות לאחדים ממש.

כשהאדם מחשיב את עצמו כיש ודבר נפרד - הוא מעכב את היחוד

אך הביאור בזה הוא, שאכן כח האחדות והיחוד הלזה של 'יחוד קוב"ה ו'שכינתיה' בא רק מצד הביטול הגמור שמבטל הנברא את עצמו לבוראו יתברך. והיינו לומר, שאכן אם הנברא מחשיב את עצמו למהות של ישות בפני עצמו, ואינו מרגיש את חיות הקב"ה המחיה אותו בכל עת ובכל שעה והיא הנותנת לו כח לעשות חיל ומבלעדיה אין הוא כלום, וכמו כן כל הבריאה נחשבת בעיני מציאות אמיתית העומדת לעצמה כפי שהאדם מבין ומפרש אותה בדעתו, ובלא שתהא בטלה ומבוטלת לחיות האלוקית שבתוכה, אזי לא שייך אכן שיתחבר ויתאחד אור האין סוף שלמעלה מגדר גבול עם חיות האלוקית שבתוך כל הבריאה, שהיא 'גבול' ו'בלי גבול' הם הפכים הגדולים ביותר, ואי אפשר שיתאחדו להיות כאחד.

ע"י שהנברא מבטל את כל עצמותו למציאות ה' - יוכל אור א"ס לשרות בבריאה

אך כאשר הנברא מכיר ומשיג שהוא בעצמו אינו

כלום, וכמו כן מבין שגם כל מה שנראית הבריאה ומלואה כישות ומציאות נפרדת מהקב"ה - אין הדבר כן כלל, כי לאמיתו של דבר כולם אינם אלא כדמיון בעלמא, ומראים החיצוניות אינם מציאותם האמיתית, [ואף שעדיין אינו יודע מהי כן אמיתת מהותם ומציאותם, אבל זאת הוא מכיר בכירור שאין הדבר כפי שנראה לעיני הגשמיים], הנה בזה הפשיט והעלה את כל הבריאה מלבושי הגבולים ופשט מעליה את גדרו הסוף והכמות, ומעתה שייך שיהיה עליה האור אין סוף שלמעלה מהגבול והצמצום.

כי כל זמן שהסתכלותו של האדם על הבריאה ועל עצמו היא רק כפי ההשגות המוגבלות והמצמצמות שלו, הרי הוא עושה בזה מחיצה והפסק בין כללות הבריאה לבין האור אין סוף שאינו בגדר גבול, כי כל הבריאה מצמצמת בגבולות דעתו הקטנה, וממילא אי אפשר שיתאחד בו האור שלמעלה מן הגבול, כי איך יתקשרו שני הפכים כאחד. אולם כאשר זוכה האדם לזכך את שכלו ולבטל את כל השגותיו ומחשבותיו לה, והיינו שהוא מבין בעצמו שכל מה שהוא רואה בעיניו אינם אלא לבושים והסתרים למקור המציאות האמיתית שבעולם - שהוא האין סוף ב"ה בלבדו, הנה מכח הביטול הזה של מציאות הגבול, יתקיים יחוד 'קוב"ה ושכינתיה' בלי מונע.

'נודע בשערים בעלה' - לפום מה דמשער בלביה

ועל זה דרשו בזה"ק (ח"א קג): על הפסוק (משלי לא, כג) **'נודע בשערים בעלה'** - 'דא קב"ה דאיהו אתידע ואתדבק לפום מה דמשער בלביה כל חד כמה דיכיל לאדבקא ברוחא דחכמתא, ולפום מה דמשער בלביה אכי אתידע בלביה'. כלומר שכפי מה שמשער ומצייר האדם בליבו את מציאות האין סוף, ומשיג בדעתו את אפסיות מציאותו החיצונית והנגלית, כך נודע ומתגלה הקב"ה אצלו, והיינו שלפי דרגה זו חל עליו האור העליון של 'קוב"ה', וענין יחוד נעלה זה מאיר על האדם, ומתקשרת בו איזה הארה ממנו.

השגה זו היא בדרך רצוא ושוב

והגם שלא שייך להשיג אור נפלא זה, שהרי הוא 'אין סוף' שאי אפשר לכן אדם בעל גבול להשיגו [ואילו היה בו הסבר והשגה ממש, הרי הוא כן בעל גבול וסוף ולא 'אור אין סוף'], בכל זאת יש ב'שיעורא דליבא' של האדם איזו תפיסה מהשגה זאת והיא באה באופן שלמעלה מהסתבר. והוא נמשך בדרך רצוא ושוב, כי מתחילה יש לאדם השגה בענין זה של

ב.

תמים יהיה לרצון: היחוד העליון הנפעל בכח גילוי רצון ה' שבתורה ומצוות

'למעלה מן הגבול', ואח"כ היא מסתלקת ממנו, ושוב הוא משיג אותה, וכן חוזר הדבר חלילה, והטעם, כי מכיון שלמעשה האדם הנברא הוא בעל גבול, על כן אין ביכולתו להשיג תמיד השגה נעלה זאת של 'בלי גבול' שבאמת היא למעלה מהשגותיו, ולכן אין הוא מאיר אלא באופן 'רצוא ושוב'.

יחוד זה אינו בא אלא כאשר הנברא מתבטל לגמרי לבוראו

ומעתה ניתנה ראש ונשובה לכבר את דברי התניא שהתחלנו בהם, שכתב שאם רצון האדם וכוונתו בעבודתו לבוראו יתברך כדי לרוות נפשו הצמאה לה, ולא בשביל לעשות נחת רוח לקונו בלבד, הרי זה מעכב את היחוד הנשגב הזה של 'קוב"ה ושכינתיה', והענין בזה יובן היטב ע"פ דברינו הנאמרים כאן.

כי מאחר שכל יחוד נפלא זה אינו פועל אלא באופן שמבטל הנברא את כל מהותו ומציאותו, ובעצמו הוא אינו בגדר מציאות ו'יש' כלל, ורק בכך יוכל לחול עליו אור האין סוף - דרגת קוב"ה - שלמעלה מגדר גבול, הנה כל זה אינו אלא כשאנן הנברא הינו בטל לגמרי לקונו, ובלבד יש אהבה רבה להקב"ה כל כך עד שאין כוונתו ורצונו בכל עבודתו לה' אלא בכדי לקיים את ציווי הבורא, ולגרום את היחוד העליון בין קוב"ה ושכינתיה, ואילו הוא כשלעצמו - הוא בטל ומבוטל כליל ואינו תופס מקום כלל. כי אז דוקא שייך שיהיה עליו אור האין סוף, כיון שאין הוא בגדר ישות וגבול בפני עצמו, וממילא אינו חוצץ ומפריד לאור העליון שאינו בגדר גבול וסוף.

הרצון העצמי של האדם העושה אותו כ'יש' מפריע את היחוד העליון

אמנם כאשר הוא עובד את בוראו בשביל איזה תכלית וטובה שיקנה לעצמו, ואפילו מתוך השתוקקות עצומה לרוות נפשו הכמהה לה, מכל מקום סוף כל סוף יש כאן איזה 'נברא' ו'יש' הרוצה משהו, וישות זו היא סתירה לענין יחוד האין סוף בעולם הגבול. שהרי כאמור יחוד זה אינו נפעל אלא מכח הביטול הגמור של הנברא לאמיתת מציאות הבורא, והיינו שירגיש האדם בעצמו כאילו אינו בגדר מציאות כלל, וממילא אין בכלל מי שיש לו צמאון לה, כי אמת מלבנו ואפס זולתו ממש. אבל כל זמן שעדיין מתערבת בעבודתו כוונה ומחשבה של רצון לתועלת עצמו, הרי זה מעכב ומפריע את היחוד העליון.

שלפנינו, היינו לומר שנתלבש הרצון העליון שבבחינת אין סוף - בדומה למהותו ועצמותו ב"ה - וירד להחיות את העולמות התחתונים ע"י קיום מצוות האלו, והוא הוא החיות האלוקית המחיה את כל העולמות.

ונפרש את דברינו יותר, ונקוט לדוגמא את מצות ציצית, שרצה הבורא יתברך שעל כנפות טלית שהיא בת ארבע כנפות ניתן פתילים הנקראים בשם ציצית. והנה רצון העליון המלושב במצוה זו, הוא כח העליון של האין סוף ב"ה שירד להחיות את העולמות בעלי הגבול. והיינו שיש חיות אלוקות בעולם הזה הנמשך ע"י קיום מצות ציצית, וחיות זה הוא בחינת 'שכינה' כנ"ל - על שם ששוכנת ומתלבשת בתחתונים, וע"י שמקיים האדם מצוה זו בנתנית ציצית בכנפי טליתו, הוא ממשך אור וחיות זה למטה להחיות העולמות התחתונים.

שורש המצוה הוא גילוי אור אין סוף ממש ונמצא שבעצם הדברים מצות ציצית בשורשה היא

'תר"ך מצוות' נמשכים מרצון העליון ש'הוא ורצונו אחד'

דהנה הקב"ה צוה אותנו לקיים תורה ומצוות, והם נמשכים מרצונו ית' שרצה בקיום מצוות האלו. ונרמז הדבר במספר המצוות שהם 'תר"ך' [דאורייתא, ו' מצוות דרבנן], ורמזו לספירת ה'תרת' שהיא מידת ה'יצונו', והרי זה בא ללמד שהת"ר מצוות נמשכו מהרצון העליון ב"ה שרצה בהם.

ובענין הרצון כבר בו דברינו כמה פעמים הכלל הידוע ש'הוא רצונו אחד', כלומר שהרצון העליון מאחד ומקושר עם עצמותו בכיכול ית' בתכלית היחוד. ונמצא שכאשר רצון העליון מלושב באיזה דבר, הרי זה אומר שמהותו ועצמותו ית' מלושב בו. והאדם המקיים את רצון ה', ומדבק את עצמו ברצונו ית', הרי הוא דבוק בעצם הבורא ב"ה עצמו.

רצון העליון משתלשל למטה להחיות העולמות

והנה רצון העליון ב"ה שרצה בתורה ומצוות הגשמיים

אור של אין סוף ב"ה ממש, שהרי היא נמשכת מרצון העליון המקורש עם עצמותו כביכול כאמור, ואם היינו מסתכלים על שורש המצוה כשהוא דבוקה במקורה - לא היינו רואים חוטים גשמיים, אלא היינו צופים באור אין סוף ממש. אלא שאח"כ צמצם הקב"ה רצונו הפשוט שבלי גבול בתוך ריבוי השתלשלויות ולבושים עד שנתלשבה במצות הציצית שלפנינו - בטלית ופתילים וכדו', שהם דברים מוגבלים של עולם הגבול. אך מכל מקום כיון שמקור שורשם הוא ענין של א"ס, לכן ע"י עשייתם וקיומם נמשך אור של דרנת 'קוב"ה' שלמעלה מעלה מכל צמצומי העולם הזה.

לעתידי לבוא יאירו המצוות בעולם בלי הסתר ולבושים

והיוצא מזה, שכשארם מקיים איזה מצוה מתי"ג המצוות, וממלא את רצון העליון ב"ה שציוונו לקיים מצוותיו, בזה הוא גורם יחוד העליון של קוב"ה עם השכינה הק', כי ממשיך אור המצוה המאוחד עם עצמותו כביכול - לתוך עוה"ז. ואע"פ שאין נראה יחוד זה בפועל ממש, כי לעת עתה אין מתגלה אור המצוה בעולם [ובזה שונה המשכת אור הא"ס הנפעל ע"י קיום המצוות מענין היחוד הנ"ל הבא בדרך מחשבה והשגה, כי שם יש לאדם איזו התגלות מהאור העליון המאיר עליו - לפום מה דמשער בלביה כנ"ל], והוא מפני שעדיין אין אנו במדרגה כזו שנוכל להשיג שורש המצוה המקורה העליון הדבוקה באור הא"ס, וגם מצב העולם עדיין איננו בתיקונו שיתגלו בו אורות גדולים ונפלאים הללו, ורק לעתידי לבוא בעת שידוכך העולם לגמרי, ויסורו כל המסכים המבדילים בינו לבין אור העליון, יאירו אור התומ"צ בעולמות בהתגלות רב בלא שום הסתר כלל.

אך באמת גם אם אין הדבר נראה לעיני האדם, בכל זאת כך היא המציאות, שכאשר מקיים האדם את רצונו יתברך בתומ"צ הרי הוא ממשיך אור חיותו מהאין סוף ממש לתוך העולמות, וגורם יחוד לקוב"ה ושכינתיה.

המשכת אור האלקות מכח 'בטל רצונך מפני רצונו'

וכמו שנתבאר לעיל בענין היחוד באופן של השגה והכמה, שאופן היחוד בא מצד ביטול הנברא אל בוראו כשמבטל האדם את דעתו והשגתו לדעת הקב"ה, הכי נמי הוא ביחוד העליון הנפעל ע"י קיום המצוות, שדבר זה מתקיים דוקא ע"י שמבטל הנברא את רצונו לרצון העליון ב"ה, ובהו הוא ממשיך אור הא"ס לתוך הבריאה. כי הרי הנברא עצמו יש לו רצונות אחרים משלו, תאוות גשמיות וחשקים חומריים וכדו' שהם היפך מהרצון העליון והינם בבחינת פירוד מהקב"ה, ונמצא שעל ידם הוא - וגם כל הבריאה - עומדים כדברים נפרדים מהבורא ב"ה. אך כאשר הוא מבטל את רצונו מפני רצון העליון אשר קדשנו במצוותיו וציוונו לקיים את התרי"ג מצוות, בזה הוא מתקשר ומתאחד עם השי"ת, ומעלה אתו גם כל העולמות ואת הנבראים אשר בתוכם, שכולם יתקשרו וידבקו באור הא"ס, ולא יהיו כ"ש' ודבר נבדל מבוראם.

גם רצון רוחני של האדם לצורך עצמו הוא סתירה לגילוי האין סוף

ולפי האמור לעיל, הנה ע"פ דברי התניא יוצא שלא זו בלבד כאשר יש לו לאדם רצונות גשמיים של הפצי ותענוגי עולם הזה, שהינם בוודאי כסתירה וכדבר חוצץ בפני היחוד העליון, אלא גם כאשר מתערב בעבודת האדם איזה רצון עצמי רוחני, וכגון מה שנוגע לתועלת

נפשו, וכמשל התניא הנ"ל - לרוות נפשו הצמאה לה, מכל מקום כיון שכוונה זו בקיום המצוה היא רצון של נפש האדם עצמו, ונמצא שאיננו מקיים את המצוה מתוך ביטול גמור להקב"ה, ולכן כוונה זו מעכבת ומפריעה את יחוד קוב"ה ושכינתיה הנגרים ע"י תומ"צ. כי כל עוד שהנברא הוא עדיין בגדר יש ומציאות לעצמו ואיננו במצב של התבטלות כולו לפני קונו, הרי זה סתירה גמורה לגילוי אור הא"ס - שלמעלה מכל גבול וגדר. (ויש להעיר, שדברינו כאן הם רק בחלק הנגלות לנו - מצד כח הבחירה, אך יש בעניינים כאלו מהלכים סתומים ונעלמים שהם מהנסתרות אשר לה' אלקינו, ואכמהל"ב).

בקיום תומ"צ נוסף זיכרון ותיקון בכריאה, והוא יתגלה לעתיד

אך כאשר האדם אכן מבטל רצונו מפני רצון העליון, ואין כוונתו בכל אלה אלא בשביל לקיים מצות בוראו, ולעשות נחת רוח לבורא ית"ש, הנה בזה הוא מגלה את חיות האלוקית שהם הניצוצות הק' הגנוזים בתוך כל העולמות, ובעשותו אחת ממצות ה' אשר תעשינה הוא פועל זיכרון ותיקון בכריאה שתהיה ראויה שיתגלה בה אור העליון ב"ה. כי עתה כל העולמות נמצאים במצב של 'שבירת הכלים' ועירוב טוב ורע, אשר זה גורם בהם ישות והתעבות, ולכן הם מסתירים ומכסים את אור זיו העליון המחיה אותם. אך כאשר האדם משבר את רצונות ותאוות העוה"ז בקיימו רצון ה', בזה הוא מתקן ומעלה את הבריאה כולה, וממשיך בה גילוי רצון העליון, שתאיר באור רב לעתידי לבוא, בעת שתתגלה מלכות שמים בכל העולם, וכל באי עולם יבטלו את רצונם העצמיים הגשמיים והחומריים שהינם היפך רצון הבורא, ויטו כולם שכם אחד לעבדו ית' בלבב שלם.

רצוננו לעשות רצונך: התעוררות הרצון בראש השנה ע"י ההכנה של ימי אלול

ימי אלול - ימי רצון

והנה ימי אלול הממששים ובאים לקראתנו מכונים בשם 'ימי רצון', כי עבודתנו בימים אלו הוא אכן בענין האמור, להפוך את הרצונות הנשמיים והעצמיים שלנו - שיהיו כולם ראויים ונכונים לעשות רצון קונם בלבד, ובהו נכין את עצמנו לקראת יום הנורא, ראש השנה, יום התחדשות הבריאה, והתגלות מלכות שמים בכל העולם.

עבודתנו ביום ראש השנה - לעורר אצלו יתברך רצון להתחדשות המלוכה

והענין, כי בכל ראש השנה מחדש הקב"ה בטובו את בריאת כל העולמות - התלויים במידת מלכותו יתברך. וכדי שיעלה לפני הקב"ה לטובה ענין התחדשות הבריאה, שאכן ירצה בה ובקיומה, צריכים לעורר אצלו כביכול רצון וחשק לחדש שוב העולמות. ועל דבר זה מיוסד כל עבודתנו במשך ימים הללו, כמבואר באריכות בספרי בעל התניא ז"ע, לעורר שוב אצל הקב"ה מחשבת 'אנא אמלוך', שהוא הרצון העליון לברוא העולמות להחיותם ולקיימם לפניו. וכדי לגרום אצלו כביכול התחדשות רצון זה בכל שנה, עלינו ג"כ לקבל עול מלכות שמים מתוך רצון וחפץ אמיתי, ולפעול בעצמנו שזה יהיה כל חשקנו וחפצנו: לעשות רצונו ית', ולהמשיך לו נחת רוח ע"י קיום רצונו בלבב שלם.

'מלך אלקים על גוים'

כי הנה באמת מלכות הקב"ה היא על כל העולמות ועל כל הנבראים הנמצאים בהם, וכמ"ש (תהלים קמו, ג) מלכותך מלכות כל עולמים, וגם על אומות העולם שאינם מקבלים עליהם עול מלכותו ברצון, בכל זאת הוא מולך עליהם בעל כרחם, וכמ"ש (שם

נקודות:

אך כאשר האדם אכן מבטל רצונו מפני רצון העליון, ואין כוונתו בכל אלה אלא בשביל לקיים מצות בוראו, ולעשות נחת רוח לבורא ית"ש, הנה בזה הוא מגלה את חיות האלוקית שהם הניצוצות הק' הגנוזים בתוך כל העולמות, ובעשותו אחת ממצות ה' אשר תעשינה הוא פועל זיכרון ותיקון בכריאה שתהיה ראויה שיתגלה בה אור העליון ב"ה

~

ועל זה מיוסדים ימי אלול המכוונים 'ימי רצון', שהם ג"כ ימי תשובה, שהם הקדמה והכנה לקראת היום הנשגב הזה, לשוב על כל מה שחטאנו ועוינו במשך השנה, ושבהם עברנו על רצון קוננו, ולהכין לבבנו ולשבור את רצוננו, שמעתה לא יהיה כל חפצנו אלא לעשות רצונו יתברך באמת, מתוך ביטול גמור למלכות שמים

בנוסח התפלה שתקנו לנו אנשי כנסת הגדולה 'מלוך על כל העולם כולו בכבודך' ובכרעות מלכותיות וזכרונות ושופרות וכו', שכולן נאמרות באמת מתוך רצון גמור ואמיתי על התגלות מלכות שמים בכל העולמות, שיאתיו כל הגוים לעבדו ית' ויתנו לו כתר מלוכה.

התשובה בחודש אלול - לתקן מה שפגמנו בעשיית היפך רצון השי"ת

ועל זה מיוסדים ימי אלול המכוונים 'ימי רצון', שהם ג"כ ימי תשובה, שהם הקדמה והכנה לקראת היום הנשגב הזה, לשוב על כל מה שחטאנו ועוינו במשך השנה, ושבהם עברנו על רצון קוננו, ולהכין לבבנו ולשבור את רצוננו, שמעתה לא יהיה כל חפצנו אלא לעשות רצונו יתברך באמת, מתוך ביטול גמור למלכות שמים. כי אין נתפלל לפני הקב"ה 'והופע בהדר גאון עורך על כל יושבי תבל ארצך' אם נחנו פשענו ומרינו לפני אדון כל, הלא אם אנו לא קיבלנו עלינו את עול מלכותו ברצון בכל ימות השנה, והיינו מתנהגים בהם בהיפך גמור לגילוי מלכות שמים, א"כ איך נעני פנים לבקש מלפניו שיופיע עלינו בהדרת כבודו ובהתגלות רבה ועצומה.

לכן צריכים לעבוד בימים הללו שאכן נקבל עלינו עול מלכותו ברצון, ושיהא 'רצוננו - באמת - לעשות רצונך', ושכל ישענו וחפצנו יהא רק גילוי מלכות שמים בעולם, יחוד קוב"ה ושכינתיה, שתתגלה חיות הפנימיות שבכל הבריאה, שהוא חיות האלוקית, ובהו תתאחד כל הבריאה כולה עם אור האין סוף, ויאיר בה בגילוי רב בלי שום הסתר והעלם, והיה ה' למלך על כל הארץ, בב"א.

ג.

א.

דור באי הארץ במדרגת שמיעה זוכים לראיה על ידי עליה לרגל

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה. את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלקיכם וגו', והקללה אם לא תשמעו וגו' (יא, כו-כז).

יש לבאר את עניינה של פרשה זו, שפתח בה הכתוב בכך הראיה באמרו 'ראה', ומיד המשך בענין השמיעה בלשון 'אשר תשמעו' וכן להיפך 'אם לא תשמעו'.

ויש לומר כי הראיה והשמיעה הם שני מדרגות בהשגחה של דברים, כי הראה בעיניו את הדבר הרי הוא משיג את הדבר בבהירות ובוודאות הרבה יותר גדולה, מאשר מי שרק שמע על הדבר וקיבלו מוולתו ולא ראה אותו לבדו.

ובענין זה היה הבדל בין דור יוצאי מצרים לדור באי הארץ, כי בני דור דעה יצאו בעצמם ממצרים וראו בעיניהם את כל האותות והמופתים, כמו שאמר הקב"ה אליהם 'אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים' (שמות יד, ט), והם גם עמדו במורא וראו את המעמד הנבחר בעת מתן תורה, הרי כי השיגו את התורה כולה בבחי' ראייה. אבל בניהם אחריהם דור נוהלי הארץ, הם רק שמעו את כל הדברים מאבותיהם [אנ"פ שהיו בהם הרבה שזכו לראות את כל הדברים האלו בקטנותם, וגם כולם עדיין ראו הרבה ניסים כירידת המן וכו' הבאר ועניי הכבוד וכו']. אבל הם היו הראשית והשושלת לכל הדורות שלאחריהם נוהלי ארץ ישראל, שהם בודאי רק ישמעו את הדברים מאבותיהם]. והיו בבחי' שמיעה.

אכן על זה אמר להם משה רבינו בפרשתנו, כי גם הם יכולים להתעלות ולהגיע לבחי' הראיה, והוא שאמר להם 'ראה', כי יכולים הם להגיע לזה. אבל זה הוא בתנאי שישלימו את עצמם במדרגת השמיעה שהם נמצאים בה, והוא שאמר כי הוא תלוי בזה 'אשר תשמעו'. כי כאשר האדם עומד במדרגה מסוימת ככל אשר תהיה, צריך הוא לעסוק באותה עבודת ה' הראויה לו המדרגה, כי אם לא כן לא יוכל לזכות בה כראוי. כי הכלל הוא אשר הבא לטהר מסייעין אותו (שבת קד, ט), אבל לא תלוי רק אם הוא עושה 'אתערותא דלתתא' והוא מציוד 'בא לישהר', ועוסק בעבודה הראויה לו לפי מדרגתו. ואז הקב"ה מקדש אותו מלמעלה, והוא גם יכול להתרומם על ידי זה עוד ולבא אל המדרגה שלאחריה.

אבל לעומת זאת, מי שאינו עוסק בעבודת ה' הראויה לפי מדרגתו, הרי כי לא רק שלא יוכל להתעלות אל המדרגה הבאה אחריה, אלא יפול אפילו ממדרגתו שהוא נמצא בה. והוא שאמר הכתוב כי אם ישמעו אל מצוות ה', אזי יזכו להתעלות עוד עד בחי' הראיה. אבל אם לא ישמעו, אזי לא רק שלא ישיגו את הראיה, אלא אף תכלה קללתו ה' על ידי זה.

והדרך אף יכולים באי הארץ להתעלות מן השמיעה אל הראיה, הוא על ידי קדושת הרגלים. כי המועדים נועדו להיות זכר לכל הניסים והנפלאות שעשה הש"ת עמנו, והם זכר ליציאת מצרים ומתן תורה ועניי הכבוד, אשר על כל אלו הדברים היו דור באי הארץ רק בבחי' שמיעה כנ"ל. אבל בזמני המועדים נצטוו לעלות לירושלים, ליקראות ולקראות את פני ה' בבית המקדש, כי על ידי זה יתעלו לבחי' השגה של ראייה מכה קדושת ראיית פני ה'. והוא ענין סיום פרשתנו במצוות עליה לרגל, ואמר הכתוב (שם, טו-טז) 'שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ה' אלקיך במקום אשר יבחר בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות וגו' כברכת ה' אלקיך אשר נתן לך' הדיינו שיוזכר לבחי' הראיה ע"י מצוות העליה לרגל לבית ה'. וכפ"ל מה שנאמר בראש פרשתנו כי הקב"ה נתן את הראיה ותלוי אם יזכר או לא, והוא ענין ברכה וקללה. אבל אם תעלו לרגל תזכו לברכה, והוא סיום הפרשה 'בברכת ה' אלקיך אשר נתן לך'.

ב.

קדושת ביהמ"ק בירושלים יש בה קדושת המקום

אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים אשר אתם יורשים אותם את אלהיהם וגו' ואבדתם את שמם מן המקום ההוא. לא תעשו כן לה' אלקיכם. כי אם אל המקום אשר יבחר ה' אלקיכם מכל שבטיכם לשום את שמו שם, לשכנו ותרשו ובאת שמו (יב, ה-ה).

יש לבאר את סמיכות הפסוקים העוסקים באיבוד העבודה וזה מן המקומות אשר היו בהם, לבין הפסוק העוסק במציאת מקום המקדש.

וייל בזה, כי הנה על מצוה זו של עקירת ואיבוד העבודה וזה, אמרו חז"ל (ע"ז פ"ה) העוקר עבודה וזה צריך לשרש אחריה, הדיינו שצריכים לאבד את העבודה וזה עד השורש מבלי להשאיר לה שריד ופליט. ובהו יש לבאר את המשך הפסוק 'לא תעשו כן לה' אלקיכם', ויש לפרש בעומק כוונת הפסוק, כי אין זה איסור אלא סיפור דברים של המציאות, ואמר הכתוב בזה כי אכן את העבודה וזה יכולים וצריכים לעקור עד השורש, אבל את הקדושה אי אפשר במציאות לעקור עד השורש, ואפילו אם ח"ו גרמו עוונות והקדושה צריכה להסתלק מאיזה מקום, בכל זאת תמיד נשאר רושם של קדושה, שכן כלל יש לנו אשר כל דבר בקדושה מותיר רושם.

ודבר זה הוא הבדל גדול בין הקדושה לבין ההבדיל הסטרא אחרא, שהסטרא אחרא יכולה להימחות לגמרי ואילו הקדושה משאירה תמיד רושם. והדבר מובן אף כפשוטו, כי הרי כל העבודה וזה היא עין ואבן מעשי ידי אדם (דברים ה, כח), וכשם שאין האדם נצחי כך אין מעשיו נצחים, ובדאי שייך למחות את העבודה וזה לגמרי עד השורש. אבל הקדושה היא השראת קדושתו של מקום, אשר הקב"ה חי וקיים לעד ולנצח נצחים, ולכן כל דבר שבקדושה שהוא המשכת והשראת קדושת הש"ת, מותיר רושם לנצח.

ובזה מובן סמיכות הפסוקים כאן, כי מאחר שנתבאר שאפשר וצריך לעקור את העבודה וזה לגמרי, ואת הקדושה אי אפשר לעקור ח"ו כמבואר. הרי בזה התגלה ענין יסוד קדושת בית המקדש, וכמו שכתב הרמב"ם (בית הבחירה פ"ו ה"טז) כי אפילו אם נאמר שקדושת הארץ בטלה משהרב בית המקדש וגלו כלל ישראל מארצם, אבל קדושת המקדש הואיל והוא משום שכינה לא בטלה לעולם. וביאור דבריו הוא נוכח, כי קדושת השכינה היא לעד ולנצח נצחים, ולכן כל דבר שמתקדש בקדושת השכינה נשארת קדושתו לעד.

ובעומק הדברים, הרי זה הוא יסוד קדושת בית המקדש, כי אין קדושתו מכה מעשיו ועבודותיו, ואפילו שהוא מקום מרכז ותכלית העבודה של כלל ישראל, מכל מקום אין יסוד קדושתו מעשי דינו [אדרבה, על זה דרשו צדיקים את המאמר 'מפני היד שנשתלחה במקדש', שתפיסת ידי האדם מחריבה את בית המקדש ח"ו]. אלא כמו שנאמר על בית המקדש 'הבית בהבנותו' (פ"א ה, ט) ודרשו חז"ל (בבב"ב ד, ט) כי נבנה מאלו, לפי ששקרו ענייניו הוא השראת קדושתו של הקב"ה עליו, שהוא חסד ה' ורחמיו על עם קרובו, וקדושה זו דוקא אינה בטלה לעולם.

ג.

שלוש פרשיות לעומת שלשה כתרים

כי יקום בקרבך נביא או חולם חלום ונתן אליך אות או מופת וגו'. כי יסיתך אחיך בן אמן או בןג או בתך או אשת חיקך או רעה וגו'. כי תשמעו באחת עריך אשר ה' אלקיך נתן לך לשבת שם לאמר (ב, כ-כז).

נסמכו בזה ג' פרשיות של משכול בעבודה וזה, אם על ידי נביא שקר או על ידי מסית ומדיח וכן ענין עיר הנדחת. ויש לומר שהם לעומת שלשת הכתרים שנומנו במשנה (אבות פ"ד מ"ה) שבהם נכתרו כלל ישראל, 'רבי שמעון אומר שלשה כתרים הם, כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות' [ואכמ"ל בענין 'כתר שם טוב' הנוכר שם שהוא עולה על גביהם].

ונפרש כי פרשת נביא השקר הוא לעומת כתר תורה, כי התורה נמסרה לנו על ידי משה רבינו שהוא האב לנביאים, שכן עיקר נבואת הנביא היא התורה הק' שניתנה לכל כלל ישראל במעב של נבואה, ואמרת על ידי משה רבינו הראש לכל הנביאים. ונבואתו של משה רבינו היא בודאי לעומת הנביא המסית לעבודה וזה, וכידוע מדברי הקדמונים כי אילו היה משה רבינו נכנס לארץ ישראל היה מנטל את העבודה וזה לגמרי. וכל ענין הנבואה בתקונה היא לעומת היצא דעבודה וזה, וכידוע בשם הגד"א ז"ע שביחד עם ביטול יצא דעבודה וזה, פסקה הנבואה מכלל ישראל, כי היא היתה לעומתה. ולכן פרשת נביא השקר היא לעומת נבואת האמיתית של משה רבינו, והוא בחי' כתר תורה.

ופרשת המסית ומדיח הוא לעומת כתר כהונה, כי הכהנים נאמר

בהם (דברים ל, ז) יורו משפטין ליעקב ומשפטין לישראל, שהם המורים ומעוררים ללכת בדרך ה', ולעומתם עומד המסית ומדיח לדרת ח"ו מדרך ה'. והתורה מאריכה לפרט את כל הקורבות 'אחוך וגו' או בןג או בתך' וגו', שצריכים להתגבר על כל הקרבות האלו ולא להיכשל אחר המסית. והוא ענין קדושת הכהנים שנאמר בהם (שם, ט) האומר לאביו ולאמו לא ראיתו ואת אחיו לא הכיר ואת בניו לא ידע וגו', וזהו הכח להתגבר לעומת כל הקורבות למען הש"ת. ויש להוסיף עוד, כי קדושת הכהונה עוברת באופן של יחוס מאב לבניו, שהוא ענין של קרבת משפחה דוקא. כי על ידי שמתגברים על האהבה הטבעית ומבטלים אותה למען הש"ת, על ידי זה דוקא זוכים לקרבת משפחה אמיתית בקדושה. וכן מצונו באברהם אבינו שהיה בבחי' כהן כמו שנאמר לו (תהלים ק"ד) אתה כהן לעולם, ואילו אמר הקב"ה לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך (בראשית יב, א) שיתנתק מקשרי המשפחה שלו. ועל ידי זה דוקא זכה להעמיד את כלל ישראל, אשר קדושת ישראל היא קדושה העוברת באופן של יחוס וקדושת משפחה. והוא כמבואר, כי דוקא על ידי היותו על ענין המשפחה בעבור הש"ת, נתן הקב"ה בחזרה את זה ענין בקדושה.

וענין עיר הנדחת, היא לעומת כתר מלכות. כי ענין 'עיר' יש לה שייכות לענין המלכות, כמו שמצינו בתנ"ך (ש"א כו, ה ועוד) 'עיר הממלכה', וכן מצונו בדוד המלך שהוא בחי' מרת המלכות שבקדושה, והוא כשב את מצודת ציון וקרא לה 'עיר דוד' (ש"ב ה, ט-י). כי המלכות היא בחי' 'אריך', ושייכות ענין הישבו אשר בארץ הוא בעיר', כי עיר הוא מקום עם סדרים וחוקים כמו שמתאים למלכות מתוקנת. ולכן עיר הנדחת שהיא פגם בענין העיר, היא לעומת קדושת כתר מלכות. ואילו תיקון המלכות הוא בבנין העיר שבקדושה, היא ירושלים עיר הקודש אשר בתוכה 'מקדש מלך עיר מלוכה' שתגנה ותכונן בכ"א.

ד.

תיקון חודש אב ע"י שמיעה לקול ה'

אפס כי לא יהיה בך אביון וגו' רק אם שמעו תשמעו בקול ה' אלקיך וגו' (טו, ד-ה).

פרשה זו נקראת בכל השנים מיד בתחלת חודש אלול או בשבת מברכין אלול, וי"ל כי רמזו בה התיקון לחודש אב שעבר זה עתה. כי הנה חודש אב הוא בבחי' עני ואביון, שהרי הוא החודש שהוכפלו בו צרות רבות ורעות כאשר שני בתי המקדש נחרבו בו בעוונותינו וכל צרות עמינו תלויות בזה, ובכן ודאי כי זה החודש נחשב לעני ואביון. וכן כתב הרמ"ק בעל בני יששכר ז"ע (תפוח אב א, ה) כי י"ב חודשי השנה מכוונות ל"ב אותיות שם אדנ"י במילואו (אל"ף דלת י"ב ו"ד), ונמצא כי חודשי תמוז אב הם כנגד אותיות 'דל', ועליהם מתפללים ואומרים 'עוור דלים', עיי"ש. וכן יש לרמז בשם חודש 'אב', שהוא מורה על שורש תיבת 'אביון' [שהרי 'אביון' הוא מלשון 'אבה', שתאב לכל דבר (הש"י)]. ולכן כאשר הקב"ה מברך אותנו שלא יהיה בנו אביון, היינו שייכא תיקון לחודש העני ואביון הוא חודש אב.

ואמר הכתוב כי תיקון זה תלוי 'רק אם שמעו תשמעו בקול ה' אלקיך', אשר על ידי השמיעה בקול ה' דוקא יבא חודש אב לתיקונו. והוא כדא' בספר יצירה (פ"ה מ"ה) כי יצירת חודש אב היא על ידי כח השמיעה, כי זה הוא יסוד התיקון של חודש זה. ואכן חודש אב מכוון לפי סדר ההגלים כנגד שבט שמעון, אשר שמו נקרא על שם כח השמיעה כמו שכתוב (בראשית כט, לט) ותאמר כי שמע ה'. ומהאי טעמא יוצא צירוף שם הו"ו"ה המאיר בחודש אב מן הפסוק ה'שבת לשמע ישראל היום' (דברים כו, ט). המרמז על ענין השמיעה בקול ה', אשר בזה יושלם ענין זה החודש.

וחודש אלול הוא זמן התשובה, שהוא ענין התיקון לכל הדברים שאינם בשלימות, ולכן בו ימילים לתקן את חודש אב שקדם לו. וכן נרמז בפסוק (ישעיה ה, ז) ובאנוני ישמע ולכבו יבין ושב ורפא לו, אשר אחר השמיעה, כי זה הוא יסוד התיקון של חודש זה. באים לחודש התשובה שהוא חודש אלול. ואמר ושב ורפא לו, כי 'אלול' במילואו (אל"ף למ"ד ו"ו למ"ד) הוא בגי' 'רפא'. ובהו יש לפרש את הפסוק וישב אביון מעיני וישם כצנן משפחות (תהלים קכ, א), אשר תיקון החודש האביון והעלאתו מעיני, הוא באותו הזמן אשר הצנן נתונים למשפחותיהם, והוא בחודש אלול שהוא זמן גמר לידת כל משפחות הצנן (ר"ה ט).

שמת בחור בילדותך: מהקשיים של דורינו - לשמוח בעבודת ה'

א. כל מבקש ה' יצא אל אוהל מועד: בקשת הדרכה מעבודת ה' | ללא הדרכה אי אפשר לדעת מהי הדרך הישרה | אדם עלול לטעות בדרכו גם כשנראה לו ברור שהולך בדרך טובה | העצה היא לקבל הדרכה מ'ערליכע אידן' | יש סימנים שעל ידם ניתן להכיר מיהו 'ערליכער איד' | גם הוא קיבל מצדיקים מהדורות הקודמים

ב. ושם נסהו: נסיון הדור - היצר הרע שובר את רוחו של הבחור
כל דור מתנסה בנסיון המיוחד לו | בדורנו היצה"ר מתאמץ לשבור את רוח האדם | עיקר הנסיון מתחיל אחר שכבר נכשל | היצר הרע אומר: אין לך תקוה, אתה כבר אבוד | אינו מרגיש טעם בתפלתו | הוא מתחיל לחשוב שהיצר הרע אכן צודק | לבו נשבר בקרבו ונופל לידי ייאוש | הוא סבור שזה בא מיראת שמים | כאן יש צורך נחוץ ביותר להדרכה של 'ערליכע אידן'

ג. דרך תשובה הורית: דרכי התשובה בדור הזה
אסור לבחור להתעסק בחטאים ופגמים | המשמעות של תשובה היא: עזיבת החטא ולא לחשוב יותר אודות החטא | להסתפק באמירת וידוי שאומרים בשעת התפלה | להאמין באמונה שלמה בכח התשובה | התיקון הגדול ביותר על העבר ועל העתיד | בהמשך חייו יכול להדר ולהתעסק בתיקוני תשובה | לתקן את השורש שגרם לחטא | עבודת ה' צריכה להיות מתוך מצב של שמחה

א.

כל מבקש ה' יצא אל אוהל מועד: בקשת הדרכה בעבודת ה'

בלי הדרכה אי אפשר להגיע

רבינו בעל המסילת ישרים מלמד אותנו כאן בפרק ג יסוד גדול וחשוב בעבודת ה': אדם מן השורה שטרם עלה על דרך המלך בעבודה אינו יכול להצליח בעבודת ה' - אלא אם כן יקבל 'הדרכה' מאנשים שהם כבר עלו והתעלו להיות בגדר 'מושלים ביצרים'. הוא ממשיך את הענין ליגן המבוכה - שהוא גן שהנטיעות בו עשויים כתלים כתלים, ויש בו הרבה דרכים ושבילים מעורבים הדומים זה לזה, ולא ידוע איזה דרך מובילה אל האכסדרה שבאמצע הגן ואיזה דרך סתומה שאינה מובילה לשום מקום. אדם שעומד בתוך הגן אינו יכול לדעת בשום אופן איזה דרך היא הדרך הטובה, רק מי שכבר עבר את הדרך ועומד למעלה, הוא יכול ליתן 'הדרכה' נכונה ולומר איזה דרך מובילה אל האכסדרה, ואיזה דרך מסוכנת שההולך בה יטעה בדרכו.

כך גם בעבודת ה', סתם בני אדם מאבדים את דרכם ואינם יודעים איזה דרך היא הטובה והישרה. פעמים רבות נדמה לאדם על דרך מסוימת שהיא הדרך הנכונה והראויה, אבל אינו יודע אם בסופו של דבר הוא יגיע אל מטרתו או לא. ועל כן הוא חייב לשאול את פיהם של 'המושלים ביצרים', הם אלו שכבר הלכו ועבדו עד שהתברר להם איזה דרך היא

הטובה והישרה שמוליכה לתכלית האמיתית, ואיזה דרך אינה מובילה לשום תקווה ואחרית, ועליו לשמוע בקולם ולקיים את כל דברי ההדרכה שלהם, וללכת בדרכיהם הטובים והישרים, וכך הוא יגיע להצלחה אמיתית בעבודת ה'.

ענין זה הוא ענין רחב מאוד, ומתפשט לכמה ענפים וענפי ענפים - וכמו כל דבר בחכמת המוסר שכאשר לומדים קטע אחד של מוסר אפשר להוציא ממנו הרבה יסודות נאמנים בעבודת ה'. אנו נתפוס בזאת ענין אחד של הדרכה - שנוגע במיוחד לזמנינו אנו.

סימנים להכרת אדם הירא מה'

לפני שניגש לענין, צריך להקדים ראשית דבר. רבינו המסילת ישרים אומר שצריך לשאול בעצתם של 'ערליכע אידן'. צריך לדעת: המושג ערליכע אידן, אינו מושג ששייך רק לדורות הקודמים, אלא הם חיים וקיימים בכל דור ודור, וגם בזמנינו ישנם ערליכע אידן שניתן לפנות אליהם ולשאל בעצתם! ערליכע אידן אשר יודעים להדריך לאדם מהי הדרך הישרה בעבודת ה', ובאיזה דרך צריך להיזהר לא ללכת בה. הדבר גלוי וידוע מי הם אלו ערליכע אידן, זה לא כל כך קשה לדעת מיהו ערליכער איד. אדם שידוע ומוכר שהוא עובד ה', ומילדותו -

ב.

ושם נסהו: נסיון הדור - היצר הרע שובר את רוחו של הבחור

הקב"ה לאדם הראשון דור דור ודורשי דור דור וחכמיו" - כל דור יש לו את הדורשים שלו ואת המנהיגים שלו. ביאור הדבר הוא, שבכל דור יש נסיון מסוים שהשי"ת מנסה בו את הדור, נסיון זה אי אפשר לעמוד בו ללא הדרכה נכונה מ'דורשי' של הדור.

הנסיונות מתחלפים - המנהיגים מתחלפים
הגמרא אומרת (סנהדרין לח): "הראהו

נקודות:

סתם בני אדם מאבדים את דרכם ואינם יודעים איזה דרך היא הטובה והישרה. פעמים רבות נדמה לאדם על דרך מסוימת שהיא הדרך הנכונה והראויה, אבל אינו יודע אם בסופו של דבר הוא יגיע אל מטרתו. ועל כן הוא חייב לשאול את פיהם של 'המושלים ביצרים', הם אלו שכבר הלכו ועבדו עד שהתברר להם איזה דרך היא הטובה והישרה שמוליכה לתכלית האמיתית

צריך לדעת: המושג ערליכע אידן, אינו מושג ששייך רק לדורות הקודמים, אלא הם חיים וקיימים בכל דור ודור, וגם בזמנינו ישנם ערליכע אידן שניתן לפנות אליהם ולשאול בעצתם! ערליכע אידן אשר יודעים להדריך לאדם מהי הדרך הישרה בעבודת ה', ובאיזה דרך צריך להיזהר לא ללכת בה.

~

בדורות הקודמים דרכו של יצר הרע היה להשקיע באדם ולהביאו לידי כך שיהיה 'בעל תאוה' או 'בעל גאוה', וכדומה. אבל היום אין זו דרכו של היצר הרע, ואין הוא עסוק כל כך בענינים כאלה. עיקר מטרתו של היצר הרע בימינו הוא: לשבור את רוחו של האדם - ובפרט בחור עובד ה' - ולהביאו למצב של משבר ובלבול הדעת. זהו הדבר העיקרי שהיצר הרע משתמש היצר הרע להביא את האדם לידי עצבות, הוא

וזהו סוג ענין כזה, שאדם עלול לטעות ולהיכשל באופן שיסבור שהוא אכן הולך בדרך הנכונה, בעוד שבאמת הדרך שהוא הולך בה מוליכה לעבר הצד השני לגמרי. ועל כן חייב כל אחד ואחד לשמוע לקול דבריהם של 'דורשיו' של הדור הזה, לא די לו לאדם לעסוק בספרי הקודש או להיות מקושר לצדיקי הדורות הקודמים - 'דורשיו' של הדור הקודם - מפני שהדורות משתנים בקביעות, הנסיון של הדור הזה אינו כלל אותו נסיון שהיה בדור הקודם, 'דורשיו' של אותו דור התייחסו לנסיונות שהיה בדור שלהם - ולא לנסיונות של הדורות הבאים.

הדברים הללו אמורים בכלליות, לכל דור כלפי הדור שלפניו, אבל דבר זה הוא נוגע ביתר שאת כלפי דורינו, שהוא דור אחר לגמרי מהדורות הקודמים, הנסיונות של הדור הזה הם שונים לגמרי מהנסיונות של הדורות הקודמים. ועל כן צריך לשאול עצה והדרכה ולקבל את דבריהם של יראי ה' שבדורינו, כדי שתהיה לו אפשרות ללכת בדרך הנכונה ולהתעלות בעבודת ה' באופן הראוי.

היצר הרע של דורינו: לשבור את רוחו של האדם

בדורות הקודמים דרכו של יצר הרע היה להשקיע באדם ולהביאו לידי כך שיהיה 'בעל תאוה' או 'בעל גאוה', או 'בעל כעס' וכדומה. אבל היום אין זו דרכו של היצר הרע, ואין הוא עסוק כל כך בענינים כאלה. [אין ספק שבודאי היצר הרע עדיין עוסק גם בדברים כאלה, והוא עדיין לא הגיע לידי 'פשיטת רגל' בענינים כאלו, הוא לא מוותר על כלום, כל דבר שיוכל להסית בו את האדם הוא אכן יסיתו, אצלו 'הכל רווח', ואם הוא יצליח להכשיל אדם בנסיון כזה הוא יכשילו בזה. אבל עם כל זה עיקר ה'רווח' של היצר הרע של דורינו אינו מדברים כאלו, ה'ביזנעס' העיקרי שלו הוא בעסקים אחרים]. עיקר מטרתו של היצר הרע בימינו הוא: לשבור את רוחו של האדם - ובפרט בחור עובד ה' - ולהביאו למצב של משבר ובלבול הדעת. זהו הדבר העיקרי שהיצר הרע משתדל בו בזמנינו. הוא מחפש לבלבל את דעתו של אדם כדי שיגיע לידי יאוש ודכאון הנפש, או שלכל הפחות הוא יהיה נבוך ומבולבל.

תחבולותיו של היצר הרע

המהלך העיקרי שבו משתמש היצר הרע להביא את האדם לידי עצבות, הוא

פרק ג'

בְּנֵי תְּהִיָּה, מִי שֶׁעֲדוֹן לֹא מוֹשֵׁל בְּיָצְרוֹ, הוּא בְּתוֹךְ הַשְּׂבִילִים - לֹא יוֹכֵל לְהִכְתִּיב בִּינֵיהֶם, אֲךָ הַמּוֹשְׁלִים בְּיָצְרָם, שֶׁבָּקֵר הַגִּיעוּ אֶל הָאֲכִסְדָּרָה וּבָקֵר יֵצְאוּ מִן הַשְּׂבִילִים וְרָאוּ קֵץ הַתְּדָרְכִים לְעִנְיָהֶם בְּבִרְוָה, הֵם יוֹכְלִים לְיַעֲזֵן לְמִי שֶׁיִּרְצֶה לְשָׁמֵעַ, וְאֵלֵיהֶם צָרִיכִים אָנוּ לְהִתְאַמֵּן.

באמצעות 'מכשולות', ובפרט כשמגיע לענינים של 'שמירת הברית' וכדו', שבזה הוא עובד מצוין. אחרי שאדם מעד ובא לידי 'מכשול', בא היצר הרע ואומר לו לבחור: "אתה הרי יודע שנכשלת ועשית כך וכך, נו, מה אפשר לעשות, ממך כבר לא יצא שום דבר! אתה לגמרי מנותק מהקדושה, ואתה לעולם לא תוכל לשוב, אתה כבר אבוד לגמרי!" אחרי דרשה כזאת של היצר הרע, הבחור נעמד להתפלל, אבל הוא אינו מרגיש שום טעם בתפלה, זה לא בגלל העבירה שהוא נכשל - אלא בגלל העצבות! הוא לגמרי שבור ורוצץ מהדרשה של היצר הרע, וכעת כשהוא נעמד להתפלל לפני ה', התפלה היא ללא מוח וללא לב, נו, בודאי שאינו מרגיש שום טעם בתפלה.

הדרך המתגלגלת במורד ההר

אחרי תפלה כזאת הוא שוקע עוד יותר בעצבות ומרירות. היצר הרע חוזר אליו בדרשה חדשה: "אָה, אתה רואה שאינך מרגיש שום טעם בתפלה? אתה יודע מדוע אינך מרגיש טעם בתפלה? מפני שנכשלת בעבירה חמורה ונוראה כל כך! אתה יודע מה כתוב בספרים על עבירה חמורה כזאת?" והיצר הרע נהיה לפתע תלמיד חכם גדול, 'כזקן נדמה לו', הוא מתקפי את הבחור המסכן בחבילות של מאמרי חז"ל המדברים אודות חומרת העבירה. "נו - ממשך היצר הרע ואומר - וכי זהו חידוש שאינך מרגיש טעם בתפלה? זה הרי פשוט וברור! כך כתוב מפורש בחז"ל! וכך... האדם כבר גמור לגמרי... הוא ממש נופל למצב של מרה שחורה ודכאון נפש, ועכשיו כמובן שהטעם שלו בלימוד ובתפלה ילך ויפחות. וכך הוא מתדרדר במדרון ההר ונופל יותר ויותר, בשרשרת של נפילות, נפילה אחת גוררת עוד ועוד נפילות.

קושיות שמובילים לידי מסקנות מעוותות

ויש פעמים שהיצר הרע יבוא - אחרי מכשול - עם דרשה אחרת לגמרי. הוא ישאל כך: "אני לא מבין, אני הרי עובד ה',

אני החלטתי להתחזק ולעבוד את השי"ת, נו, למה השי"ת לא עוזר לי? למה אני נכשל במכשולות?". או אפילו כשלא אירע שום מכשול, אלא שיש אצלו איזה ענין אחר שלא מסתדר לו כפי שהוא רצה, גם כאן בא היצר הרע ובונה לו בנין שלם של חשבונות: הרי התחלנו את הזמן' החדש בישיבה, ואני קיבלתי על עצמי

להתאזר בכוחות הראויים ולעבוד את השי"ת בכל כוחותי, והנה ממש כעת השי"ת לקח לי את החברותא! למה בדיוק בזמן הזה זה קרה? הרי חז"ל אמרו (יומא טז): "הבא לטהר מסייעין אותו", נו, מה קורה כאן? אלא מאי, זה סימן שלא רוצים אותי בשמים! לא צריכים את העבודת ה' שלי!". אלו הם רק דוגמאות של חשבונות וקושיות שמנקרים בלבו של אדם על ה'הנהגה העליונה', והאדם נעשה מזה מבולבל ודעתו מטרפת עליו, וזה מסלק אותו מעבודת ה'.

היצר הרע של דורינו

כלל הדברים: אנשים עסוקים מאוד לחשוב 'מחשבות שליליות', כל מיני מחשבות שמולכים את האדם לידי מסקנות של 'לא טוב', ושל 'יאוש' ו'שברון לב'. זה אחד מהנקודות שכל אחד מה'דורשיו' של הדור הזה יודעים שזה אחד מהענינים העיקריים שבני דורינו צריכים להתחזק בו. בדורות הקודמים זה לא היה כל כך חשוב, לא היה יצר הרע גדול כל כך בדברים הללו - ולכן באמת ישנם מעט מאוד ספרים שמדברים על הנושא הזה - אבל היום זה מאוד חשוב, וכמה שידברו על כך עדיין אין זה מספיק.

ללא הדרכה לא מבינים שכל זה הוא רק 'עצת היצר'

כאן נכנס ביתר שאת הענין שרבינו המסילת ישרים אומר: אדם הולך לאיבוד בעבודת ה', הוא פשוט לא יודע איזה דרך מוליכה למקום הנכון. הוא סבור שבכך שהוא חושב מחשבות שליליות הוא 'רא שמים' ו'חרד' לדבר ה'. אבל האמת היא ממש להיפך, הוא הולך בדרך עקלתון, דרך שמובילה ממש לצד הלא טוב, דרך שמסלקת אותו מעבודת ה' ויראת שמים. היצר הרע הוא זה שמדבר אליו. אבל אין מציאות שהוא בעצמו יבין זאת - ללא הדרכה של ה'מושלים ביצרם'. ולכן צריך לזכור היטב מה שהתחלנו בדבריו של רבינו בעל המסילת ישרים. היסוד הראשון הוא: צריך לשאול בעצתם של אנשים ערליכע אידן.

דרך תשובה הורית: דרכי התשובה בדור הזה

אין ספק שכל הערליכע אידן יענו לו פה אחד - בסגנון הדברים הללו: בוודאי תשובה היא דבר גדול ונפלא ביותר, ואם תוכל לעשות תשובה מתוך שמחה והתלהבות

ביצרם' ונותנים עצות בעבודת ה' - את השאלה דלהלן: "למרבה הצער נכשלת במכשול מסוים, ורוצני לחזור בתשובה, ילמדנו רבינו, מהי הדרך הנכונה לשוב בתשובה?".

ההדרכה למעשה - להשליך החרטות לים הגדול

אם יבוא אדם וישאל - מכל אחד מאותם הערליכע אידן, שהם בגדר של 'מושלים

גם מי שעושה תשובה שנים רבות לאחר שחטא, צריך גם כן 'דעת' איך לעשות תשובה. מפני שכדי לתקן את החטא. צריך לדעת מה ה'שורש' של החטא, ואת זה צריך לתקן. לדוגמא: אם ה'שורש' של החטא היה 'עצבות', שמפני שבאותה שעה היה שרוי בעצבות לכן נכשל באותו חטא - אז עיקר התשובה והתיקון לכך הוא להיות 'בשמחה!' מפני שתחילת הקלקול היה מתוך 'עצבות' ~

מי שיכול לפעול בקרבו ובנפשו שיהיה במצב של 'שמחה' והתלהבות - הוא זה שיצליח! ואפילו אם עדיין לא זכה להגיע למצב של שמחה במדרגה כזאת, אבל על כל פנים עליו להתרחק מאוד - במצב הגדול ביותר של 'ריחוק' - מלהיות נמשך כלפי מטה בשברון נפש ודכאון לב!

שמתחדש עליך וצופה ומביט להכשילך ונותן בליבך את העצה הרעה הזאת! תתישב ללמוד ותעזוב לגמרי את כל המחשבות! אולי לאחר שנים רבות, כשתהיה כבר מנותק לגמרי מהחטא, וכבר תרכוש לעצמך הרבה 'מצוות ומעשים טובים', וכבר תהיה במצב אחר לגמרי, אז אולי תוכל להדר יותר בתשובה! ולתקן חטאות נעורים, מפני שאז כבר תוכל לעשות תשובה מתוך שמחה! אז זה כבר לא יפריע לך בעבודת ה'! אבל כעת זה כלל לא רצון ה'."

לתקן את השורש פורה ראש ולענה

גם מי שעושה תשובה שנים רבות לאחר שחטא, צריך גם כן 'דעת' איך לעשות תשובה. מפני שכדי לתקן את החטא. צריך לדעת מה ה'שורש' של החטא, ואת זה צריך לתקן. לדוגמא: אם ה'שורש' של החטא היה 'עצבות', שמפני שבאותה שעה היה שרוי בעצבות לכן נכשל באותו חטא - אז עיקר התשובה והתיקון לכך הוא להיות 'בשמחה!' ובמקרה כזה אין ה'תיקון' לחטא להרבות בקדושה ולהיות יותר 'קדוש', אלא התיקון הוא להרבות ב'שמחה!' מפני שתחילת הקלקול היה מתוך 'עצבות' - ולא מתוך 'תאוה'.

לעשות תשובה על ה'השכלה' - ולא על 'חילול שבת'

וכמו שמסופר על אחד שנמשך אחר ההשכלה והתדרדר לגמרי רח"ל, עד שנעשה 'פושע ישראלי', ועבר על כל העבירות שבתורה. ולאחרי שנים רבות הוא חזר בתשובה ונעשה 'בעל תשובה' גמור. הוא בא לפני הסבא מנובהרדוק וביקש תיקון תשובה על חילול שבת ועל כל שאר העבירות החמורות. אמר לו הסבא מנובהרדוק: "אתה לא זקוק לעשות תשובה על חילול שבת! מפני שזה לא היה המכשול שלך! החטא שלך היה שחשבת שאתה חכם יותר מאבותיך ומחז"ל הקדושים! ועל כן עליך לעשות תשובה על הדבר הזה, ומכאן ואילך תבטל את דעתך לדבריהם של חז"ל במידת הביטול הגדולה ביותר! זהו החטא שלך וזה ה'תיקון תשובה' שלך."

'אופן התשובה' - היפוך דעתו של האדם...

כאשר אדם שב בתשובה על מעשיו שנים רבות אחר שכבר ניתק את עצמו לגמרי מאותו מצב שהוא היה בעת שחטא, אז יש לו כבר 'דעת' להבין ולהשכיל על מה הוא זקוק לשוב בתשובה ואיך הוא צריך לעשות תשובה. מפני שפעמים רבות 'אופן התשובה' שונה לגמרי ממה שהוא סבר בצעירותו, והתיקונים שונים לגמרי, והם באופן שהוא אפילו לא חלם עליהם. לדוגמא, אדם צעיר נכשל בפגמים מסוימים, ופעמים רבות בהמשך חייו זה יביא

לחפש דרכים אחרים בתשובה - אלא עליך להתחזק יותר ב'אמונה!' חובתך היא להביא את עצמך לידי כך שכן תאמין באמונה שלמה שכבר עשית תשובה, וכבר נמחל לך הכל!"

הנסיון אינו המכשול עצמו - אלא אחר המכשול!

ופעמים רבות זה גופא ה'נסיון'. השי"ת מנסה את האדם לראות האם הוא יתחזק אחר המכשול ויתחיל דף חדש וימשיך ללכת הלאה. ועל כן מובילים אותו לידי מצבים וקשיים שונים. והאדם מתמלא בטענות: "למה השי"ת עושה לי כל כך הרבה קשיים?". והוא לא מבין שאלו הם ממש 'נסיונות מן השמים' שהשי"ת 'מנסה' אותו ממש בנקודה הזאת. אדם שנופל לידי 'אוש' ודכאון נפש, משמעות הדבר היא שהוא נכשל ולא עמד בנסיון! עיקר החטא שלו אינו עצם זה המכשול - אלא מה שכעת לאחר שנכשל, הוא מאמין לדבריו של היצר הרע שהוא כבר אבוד לגמרי! ואין לו שום תקווה! זהו החטא הגרוע ביותר בעולם!

התביעה אליו היא: "למה אתה מאמין ליצר הרע? הרי בכל התורה כתוב ממש להיפך! הרי התורה אומרת (תהלים צ. א): "תִּשָּׁב אֲנוּשׁ עַד דָּכָא וְתֵאמֶר שׁוּבוּ בְּנֵי אָדָם" - אפילו אם האדם כבר מדוכא ביסורים, הוא זקן וחלש, בכל זאת יש בידו לשוב אל ה' ולחזור בתשובה! כל ספרי חז"ל וספרי מוסר מלאים הרי מלאים בחיזוק! נו, למה אתה מאמין יותר לדבריו של היצר הרע שאתה כבר אבוד לגמרי! אל תאמין לו!"

הידורים בתשובה - עצת היצר

אי, יחזור האדם וישאל: "אני אכן מאמין שאכן זה נחשב לתשובה, ומן השמים אכן מחלו לי על מעשיי. אבל הרי ישנה שלימות גדולה יותר בתשובה, ורצוני להדר ולעשות תשובה בשלימות!". על כך יענה לו ה'מושל ביצרו' ויאמר: אתה יודע מי הוא זה שמייצע לך כעת להדר בתשובה?! היצר הרע! לא תאבה לו ולא תשמע אליו! זה אך ורק עצת היצר! הוא המסית היושב כזכוב במפתחי הלב,

- בדרך שתכניס בך חשק לעבודת ה', ותעזור לך לעבוד את ה' מתוך שמחה - הרי זה 'מה' טוב ומה נעים! אבל המציאות אינה כך! אתה בעצמך יודע היטב שאם תתחיל לשוב בתשובה ולחשוב על החטאים והפגמים הנוראים - אתה רק תיפול לידי עצבות ומרה שחורה! וזה רק ימנע בעדך מלהתחזק ולעבוד את השי"ת! ואם כן אפוא הרי זה סימן מובהק שהיצר הרע הוא זה ש'מעורר' אותך ומצווה אותך כעת לעשות תשובה! אם כן, צריך לקחת את כל התשובה ואת כל המחשבות של הרטה ולהשליך אותם אל תוך הים! צריך לזרוק את הכל לעזאזל ולא לחשוב על כך כלום. וכפי שנאמר: "אשר לא יזכרו ולא יפקדו ולא יעלו על לב לעולם".

התיקון מכאן ולהבא: תתנער מהעפר ותשליך את הכל!

זוהי בעצם העצה הטובה ביותר מכאן ולהבא: "אל תתעסק עם ה'רע' כלל וכלל! אתה עסוק כעת לגמרי עם ה'רמב"ם ועם ה'ר"ן! עם ה'נשמת' ועם הנועם אלימלך! מה אתה מתעסק עם השטויות וההבלים, של כן נכשלת! או 'לא נכשלת' ו'למה נכשלת'? תשכח מהכל! אין לך שום שייכות עם ענינים כאלה!" וכמו שכתבו הקדמונים (יסוד התשובה לרבינו יונה) 'ביום ההוא ישליך כל פשעיו אשר עשה, ויעשה עצמו כאילו בו ביום נולד, ואין בידו לא זכות ולא חובה'.

עזיבת החטא: אין לי יותר שום קשר עם זה!

אי, יבוא האדם וישאל: "למעשה, הרי אדם שחטא צריך לשוב בתשובה?". יענה לו ה'מושל ביצרו' על כך דברים פשוטים ביותר: "חז"ל מלמדים אותנו (תענית ט"ז): שהמשמעות של תשובה היא 'עזיבת החטא!' זוהי עצה פשוטה וקלה של 'עזיבת החטא!' כך עוזבים את החטא! נו, האם אתה חכם בעיניך יותר מחז"ל? האם אתה יודע יותר טוב מהם מהי 'תשובה'? אדרבה, אם תהיה עסוק עם ה'פגמים' שעשית, זה יעלה לך במחשבות ליבך וזה יגרום לך לעוד מכשולות נוספים רח"ל. לכן העצה הטובה ביותר היא לשכוח מזה!

אינך צריך לעשות תשובה - צריך רק 'להאמין' בכח התשובה!

אי, ישאל האדם: "הרי הרמב"ם (ה'ל תשובה פ"ב ה"ב) כתב: "וצריך להתודות בשפתיו", שכאשר רוצים להיות 'עוזב החטא' צריך גם להתודות! התשובה על כך היא: אתה כבר מתודה! אתה הרי אומר בכל יום בתפלה: 'סלח לנו אבינו כי חטאנו!' וכתב הרה"ק בעל התניא זי"ע (אגרת התשובה פרק יא) אחרי שאדם מבקש 'סלח לנו מחל לנו' - עליו להאמין באמונה שלימה שאכן כבר נמחל לו הכל! ואם אינך מאמין 'באמונה שלמה' בדבר הזה - אזי המצב באמת קשה! ואינך צריך

פרק י"ט

הַשֵּׁנִי הוּא, הַשְּׂמִיחָה, וְהוּא עֶקֶר גְּדוֹל בְּעִבְדוֹתָ, וְהוּא מֵה שְׁדוּד מוֹהֵר וְאוֹמֵר (תהלים ק), "עֲבָדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה, בְּאוֹר לִפְנֵי בְּרִנָּה", וְאוֹמֵר (שם סח), "צְדִיקִים יִשְׂמְחוּ וְיִצְּלוּ לִפְנֵי אֱלֹהִים וְיִישְׂאוּ בְּשִׂמְחָה", וְאוֹמֵר רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (שבת ל), "אִין הַשְּׂמִיחָה שׁוֹרָה אֶלָּא מִתּוֹךְ שְׂמִיחָה שֶׁל מִצְוָה". וְעַל הַפְּסוּק שְׂוֹכְרֵנוּ לְמַעַלְהָ "עֲבָדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה", אָמְרוּ בַּפְּרָשׁ (שוחר טוב), "אָמַר רַבִּי אֵיבֵי, בְּשִׂמְחָתָה עוֹמֵד לְהַתְּפִיל וְהוּא לְבָב שְׂמִיחַ עֲלֵיךְ שְׂאֵתָה מִתְּפִיל לְאֱלֹהִים שְׂאִין כִּיּוֹצֵא בּוֹ", כִּי זֹאת הִיא הַשְּׂמִיחָה הָאֱמִתִּית, שְׂמִיחָתָה לְבוֹ שֶׁל הָאֵדָם עֲלוֹ עַל שְׂהוּא זֹכֵה לְעֲבֹד לִפְנֵי אֱדוֹן וְתַבְּרָךְ שְׂאִין כְּמוֹהוּ, וְלַעֲסֵק בְּתוֹרָתוֹ וּבְמִצְוֹתָיו שְׂהֵם הַשְּׂלֵמוֹת הָאֱמִתִּית וְהַיֶּקֶר הַנִּצְחִי

אותו ליד 'תשובה' - שיתעסק עם בחורים חלשים ויעבוד עמם ויחזק אותם! וזה הצלת נפשות ממש, ובזה יזכה לעשות 'תשובת המשקל', במדרגה גדולה ונפלאה כל כך שכל התעניות והסיגופים גם יחד אינם יכולים להביאו לידי כך! מפני שהוא ממש עושה נפשות להשי"ת! כמה שהוא קלוקל אז הוא מתקן כעת פי כמה וכמה! והוא יכו לעשות זאת בשמחה ובחשק גדול, וזה כל כך נפלא ונהדר! זהו 'אופן התשובה' הטוב ביותר, והתיקון המהודר ביותר.

אבל את כל זה אפשר להבין רק לאחר שנים רבות, כי כשהוא עדיין בצעירותו, לא יתרחק לקבל שזוהו תשובה טובה עבורו... הוא רוצה להרגיש את המרידות ועוד מרידות, עד שהוא נופל לעצבות ודכאון נפש, עד שאינו מסוגל לצאת מזה... ואין ספק שזה פשוט 'מעשה יצר' שאין כדוגמתו! וזה כל מטרתו ומגמתו של היצר הרע, שהוא מחפש רק לבלבל ולשבור את רוחו של האדם!

צריך לחפש את כל העצות להיות בשמחה

ולכן צריך כל אחד לדעת: בזמנינו אנו עיקר ההצלחה בעבודת ה' היא להיות במצב של שמחה! אין השכינה שורה אלא 'מתוך שמחה וטוב לבב'. אדם צריך לחפש עצות להגיע למצב של שמחה. וממש כפי שהרה"ק מראפשיץ הלך בימיו אל הרבי ר' אלימלך ז"ע ולצדיקים אחרים וחיפש עצות ותחבולות להיות עובד ה': לדעת מהי הדרך הנכונה והישרה בעבודת ה'? כמו כך צריך כל אדם בזמנינו - שחי בעולם כזה שמלא ב'בלבולים' ושבזמן לב וחוסר 'חיות', לחפש כל מיני עצות ותחבולות להיות במצב של שמחה! להתעלות לידי 'חיות דקדושה!' עד כדי כך, שכל מי שיראה אותו יאמר: הלאי שאהיה כמותו! הרי האדם הזה כל כך 'חיי' הוא אדם שמח מלא בחיות! הוא כל כך 'געשמאק!' הוא לומד ומתפלל עם 'חיות דקדושה!'!

כמוכן שלא כל עובד ה' מקבל תיכף כזה חיות ו'געשמאק' - כי לפעמים הדרך ארוכה מאוד - אבל קודם כל צריך מיד להתנתק מכל מיני מחשבות של חרטה ותשובה ומרידות שהם ממש היפך מלחיות חיים מלאי שמחה וחיות בעבודת ה'.

המפתח להצלחה: להתנתק לגמרי ממחשבות שליליות

זה אחד מהעניינים ששייכים מאוד בדור הזה. זה ממש יסוד היסודות, ועיקר גדול שכל אחד ואחד חייב לזכור ולדעת היטב: מה ה' אלקיך דורש מעמך? איך ניתן להצליח ולהתעלות בעבודת ה'? מי שיכול לפעול בקרבו ובנפשו שיהיה במצב של 'שמחה והתלהבות' - הוא זה שצליח! ואפילו אם עדיין לא זכה להגיע למצב של שמחה במדרגה כזאת, אבל על כל פנים עליו להתרחק מאוד - במצב הגדול ביותר של 'ריחוק' - מלהיות נמשך כלפי מטה בשברון נפש ודכאון לב! וכך להתאמץ ולהתחזק לעלות לאט לאט, זוהי הדרך הנכונה הטובה והישרה, שההולך בה יזכה להתעלות בעבודת השי"ת ולעלות מעלה מעלה. יעזור השי"ת שזוכה לעבוד בלבב שלם באופן הנכון והראוי.

• הנה ידוע ההסדר של הרה"ק משינאווא ז"ע על אביו הרה"ק מצאנו ז"ע, וכה אמר: הנה יש ג' עמודי עולם 'תורה עבודה וגמילות חסדים' (אבות פ"א מ"ב), ואם נביט על גדולתו בתורה של אבי הרה"ק מצאנו, הנה אפשר שיש עוד למצוא אחרים שהם גדולים בתורה כמותו. ואם נביט על עמוד עבודה של אבי, נו, אפשר שעוד שייך למצוא צדיקים אחרים מופלגים בעבודה כמוהו. וכך גם אם נפליא את הגמילות חסדים ואת צדקות פזרונו שעשה לעד אין שיעור, הרי בכל זאת אפשר שיש עוד שהתמידו בגמילות חסד. אבל למצוא צדיק אחד שנכלל בו שלימות נפלאה כזאת בכל שלשת עמודי העולם יחד, זה אינו נמצא ובוזה אין דוגמתו, עכ"ל.

והרי ידוע כי הרה"ק מסאטמאר ז"ע היה מחשיב את עצמו לחסיד צאנו נלהב, וכך גם קיבל מבית אביו הרה"ק בעל קדושת יו"ט מסיגעט ז"ע שהיה ממש כל כולו חסיד צאנו. ובכך גם עליו יש להמליץ את הדברים הנזכרים, שהרי היה כולל בו שלימות מופלאה בשלשת עמודי העולם, שהיה בכל אחת מהן מיוחד עד מאד, וזכה לשלימות ככולם.

בעמוד התורה, ידועה ומפורסמת גאונותו וידענותו המופלגת בכל חלקי פרד"ס התורה, כי היתה ממש כל התורה כולה פתוחה לפניו בנגלה ובנסתר. וכבר בצעירותו היה מעשה בזה, כי חתנו [בזיוויר] הרה"ק מפלאנטש ז"ע היה גאון עולם כידוע, והנה תמיד כאשר היה נוסע לקראקא, היו רגילים לעלות אליו תלמידי חכמים למדנים מבני העיר קראקא לשוחח עמו בדברי תורה בחריפות ובקיאות. פעם באחת הנסיעות היה עמו חתנו הרה"ק מסאטמאר, וכרגיל עלו אליו אותם תלמידי חכמים לדבר עמו בלימוד. אמר להם הרה"ק מפלאנטש שאין הם צריכים לדבר עמו בפעם הזאת, כי אמר: 'יעצט איז מיין יואליש' דא, ער קען בעסער לערנען פאר מיר, גייט'ס רעדן מיט אים' (כעת נמצא כאן יואליש שלי. הוא ידוע ללמוד יותר טוב ממני, לכו לדבר עמו). הלכו אותם למדנים ואכן דברו עם הרה"ק מסאטמאר ונהנו ביותר, וכדרך חסיד גאליציע החריפים חזרו אל הרה"ק מפלאנטש ואמרו לו, אכן 'דער רבי איז גערעכט... (הרבי צודק), וכמוכן כי התכוונו לדבר בדרך צחות וחרירות, אבל רואים מזה איך החשיב הרה"ק מפלאנטש את חתנו הרה"ק מסאטמאר כבר בצעירותו.

כמו כן ידוע כוחו הגדול בדרוש, שהיה אומר דרושים ארוכים מלאים זיו ומפיקים נוגה, בלולים בעשרות מאמרי חז"ל ב"ש ומדרשים, בחריפות הרעיונות ובהירות המחשבה, ואת כל הדרושים האלו אמר בלי להתכוון כלל. ולפני המלחמה היה הסדר בזה שחתנו זצ"ל היה אומר בפניו איזה מדרש, ועל זה היה אומר דרוש ארוך. וגם אחר המלחמה שנפסק זה הסדר, היה ידוע כי אינו מתכוון כלל לאמירת דברי התורה, אלא היה פותח בפסוקי פרשת השבוע ומדרשי חז"ל, ומקשה עליהם כמה וכמה קושיות, ומזה היה ממשיך בדרוש ארוך, עד שהיה מיישב את הכל כמין חומר.

וכך גם בעמוד השלישי, עמוד גמילות חסדים, אשר בזה אפשר לספר מעשיות לרוב, מגודל צדקת פזרונו בישראל, כמה שהרבה בעצמו בנתינת צדקה ועשיית חסד, ואף גם זאת כמה שהיה מעשה בצדקות לאין שיעור. עד שיש לומר עליו כי הוא היה 'הרבי' של כל ציבור היראים חסידים ואנשי מעשה בענין גמילות חסדים, ואפשר להאריך בזה הרבה.

• סיפר כ"ק מרן רבינו ז"ע כי פעם ביקר אצל דודו הרה"ק מפלאנטש כאשר שהה בעיר 'פעסט' [בעת המלחמה העולמית הראשונה], אמר לו הרה"ק מפלאנטש: 'א שאד אז דו ביסט יעצט געקומען, פריער איז געוועהן דא מיין יואליש, אזא צורה!' (חבל שהגעת רק עכשיו, לפני זמן קצר היה כאן יואליש שלי, צורה כזאת.), והיה הרה"ק מסאטמאר אז עדיין אברך צעיר. כידוע אמרו עליו כמה צדיקים כבר בצעירותו כי הרה"ק מסאטמאר יש לו צורה מאירה עד להפליא, וזכה ל'הדרת פנים' אמיתית בגודל קדושתו, וראו ממש איך היפך חומר לצורה, איך עשה מגוף גשמי ממש רוהניות מאירה. ושמתיה כי בסוף ימיו הגיע פעם רופא גדול לטפל בו, וכאשר ראהו בפעם הראשונה נודעק ואמר בהתפעלות: 'גוף מאיר כזה!' כי אפילו אנשים פשוטים הרגישו וראו באורו הגדול.

• אחר פטירת הרה"ק מצאנו אמר הרה"ק מראזוואדוב ז"ע לבניו הק': 'עט'ס וועט'ס מארגן אויפשטיין, וועט עט'ס זעהן די זון שיינט, עט'ס וועט'ס זעהן א וועלט. זאלט עט'ס וויסן אז ס'איז נישט קיין זון, ס'איז נישט קיין וועלט, ס'איז אלעס נאכגעמאכט. דער צאנו'ער רב איז נפטר געווארן, איז אויס וועלט!' (כאשר התעוררו מהר בבוקר, תראו את השמש מאירה, ותראו את העולם. דעו לכם כי אין זה שמש ואין זה עולם, הכל אינו אלא דמיון בעלמא. הרה"ק מצאנו נפטר, הרי שאין כבר עולם). ואותו ההרגש ממש הרגישו כל בני דורו של הרה"ק מסאטמאר בפטירתו, שהיתה הרגשה של יתמות מוחלטת על כל הדור, ממש כמו יתומים קטנים שנשארו לבדם בלי אב ואם ר"ל, והרגישו כולם כי העולם לא יחזור לעולם להיות כמו שהיה בשעת חיותו, כי זה העולם שהיה נחרב ואיננו. זכותו יגן עלינו.